

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Temperament u žáků na střední škole

bakalářská práce (Bc.)

Autor: Ondřej Sládek

Studijní program: Učitelství praktického vyučování

Vedoucí práce: Mgr. Radka Skorunková Ph.D

Oponent práce: Mgr. et Mgr. Lukáš Novák

Chrudim

2024

Zadání bakalářské práce

Autor: Ondřej Sládek

Studium: P21K0455

Studijní program: B0114A300063 Učitelství praktického vyučování

Studijní obor: Učitelství praktického vyučování

Název bakalářské práce: **Temperament u žáků na střední škole**

Název bakalářské práce AJ: Temperament in high school students

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá temperamentem u žáků na střední škole. V teoretické části jsou definovány základní pojmy psychologie osobnosti vztahující se k temperamentu, popsán je vznik a historie určování temperamentu jako charakteristiky osobnosti, vymezeny jsou klasické typy temperamentu v pojetí Hippokrata (sangvinik, choleric, flegmatik nebo melancholik), popsána je konstituční typologie dle E. Kretschmera a typologie osobnosti z hlediska teorie C. G. Junga. V praktické části bakalářské práce je dotazníkovým šetřením zjišťován výskyt jednotlivých typů temperamentu u žáků na střední škole a z hlediska temperamentů je porovnávána učební motivace žáků.

NAKONEČNÝ, Milan. Psychologie osobnosti. Praha: Academia, 1995, ISBN 978-80-200-0525-0

ELLER, Helmut. Čtyři temperamenty: příručka pro školu i život. Fabula, 2011, ISBN: 978-80-86600-86-4

ŘÍČAN, Pavel. Psychologie osobnosti: obor v pohybu. Praha: Grada, 2010 ISBN: 978-80-247-3133-9

SMÉKAL, Vladimír. Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadle vědomí a jednání. Brno, Barrister & Principal, 2002, ISBN: 80-85947-81-1

MÜHLAN, Eberhard. Proč hned vybuchnout?: [různé temperamenty v rodině]. 1996, ISBN: 80-7172-168-9

GILLERNOVÁ, Ilona a Jiří BURIÁNEK. Základy psychologie, sociologie: základy společenských věd : učebnice pro střední školy. 2009, ISBN: 80-7168-749-9

HARTL, Pavel. Psychologický slovník. ISBN 978-80-262-0873-0

ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. Psychologie pro učitele. Praha: Portál, 2007. ISBN: 8073672731

KEOGH, Barbara K. Temperament ve třídě. Praha, Grada, 2007, ISBN: 978-80-247-1504-9.

BLATNÝ, Marek. Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy. Praha: Grada, 2010. ISBN

9788024734347

KOHOUTEK, Rudolf. Základy psychologie osobnosti. CERM, 2000. ISBN 978-80-720-4156-5

Zadávací pracoviště: Katedra pedagogiky a psychologie,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Radka Skorunková, Ph.D.

Oponent: Mgr. et Mgr. Lukáš Novák

Datum zadání závěrečné práce: 5.1.2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, pod vedením Mgr. Radky Skorunkové Ph.D., a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Chrudimi dne:

Poděkování

Rád bych poděkoval Mgr. Radce Skorunkové Ph.D. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce. Také děkuji SPŠ Chrudim za realizování své praktické části.

Anotace

SLÁDEK, Ondřej. Temperament u žáků na střední škole. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2024. 87 s. Bakalářská práce.

Cílem bakalářské práce je ukázat, jaké vlastnosti může mít člověk (žák) na základě jeho temperamentu. Jak temperament ovlivňuje chování ve společnosti, učení v oblasti sociální, psychologické apod. Jak ovlivňuje temperament žáky při procesu vzdělávání. Práce se opírá o již známé typologie Hippokrata (melancholik, sangvinik, flegmatik, choleric). Dále o typologii Ernesta Kretschmera (pyknici, atletici, dysplastici) a také o dělení temperamentu švýcarského lékaře Carla Gustava Junga (introvert, extrovert).

V praktické části bakalářské práce je dotazníkovým šetřením zjišťován výskyt jednotlivých typů temperamentu u žáků na střední škole a z hlediska temperamentů je porovnávána učební motivace žáků.

V úvodu práce je malá zmínka o problematice osobnosti člověka.

Klíčová slova: temperament, typologie temperamentu, vlastnosti temperamentu, introverti, extroverti

Annotation

SLÁDEK, Ondřej. Temperament in secondary school pupils. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2024. 87 p. Bachelor's thesis.

The aim of the bachelor thesis is to show what qualities a person (pupil) can have based on his temperament. How temperament influences behavior in society, learning in the social, psychological, etc. How temperament affects pupils in the process of education. The thesis is based on the already known typologies of Hippocrates (melancholic, sanguine, phlegmatic, choleric). Furthermore, the typology of Ernest Kretschmer (pycniks, athletes, dysplastics) and also the division of temperament of the Swiss physician Carl Gustav Jung (introvert, extrovert).

In the practical part of the bachelor thesis, a questionnaire survey is used to determine the occurrence of individual types of temperament in pupils at secondary school and in terms of temperaments, the learning motivation of pupils is compared.

At the beginning of the thesis there is a small mention of the issue of human personality.

Keywords: temperament, typology of temperament, characteristics of temperament, introverts, extroverts

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum:

Podpis studenta:

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Historie temperamentu.....	11
3	Osobnost člověka.....	13
3.1	Význam pojmu osobnost.....	13
3.2	Psychologické pojetí osobnosti.....	14
4	Temperament.....	15
4.1	Historie a vznik temperamentu.....	15
4.2	Pojem a význam temperamentu.....	15
5	Typologie osobnosti.....	17
5.1	Typologie podle Hippokrata (nejstarší).....	17
5.2	Typologie podle Galéna.....	18
5.3	Typologie dle Carla Gustava Junga.....	20
5.4	Myers – Briggs Type indicator (MBTI).....	22
5.5	Typologie podle Ernsta Kretschmera.....	28
5.6	Typologie dle Ivana Petroviče Pavlova.....	28
6	Praktická část.....	33
6.1	Výzkumný vzorek.....	33
6.2	Interpretace výsledků testu temperamentu.....	49
6.3	Jak může uvědomění si temperamentu pomoci učitelům předjímat problémy ve třídě? 50	
6.4	Shrnutí.....	52
7	Závěr.....	53
7.1	Seznam použitých pramenů a literatury.....	54
7.2	Seznam příloh.....	55

1 Úvod

Téma temperament u žáků na střední škole jsem si jako bakalářskou práci vybral, protože jsem chtěl zjistit, zda má souvislost temperament žáka s jeho přístupem k učení a práci (např. zda se liší přístup cholera od přístupu flegmatika atp.).

Předmětem bakalářské práce je ukázat, jaké vlastnosti může mít člověk (žák) na základě jeho temperamentu. Jeho vliv ve společnosti, chování, učení, a to v různé oblasti jako např. sociální, psychologické apod.

Jaký může mít temperament vliv na žáky a jejich učení. Jestli jsou žáci podle typologie temperamentu - sangvinici, cholericci, flegmatici nebo melancholici. Nebo podle konstituční typologie Ernesta Kretschmera - pyknici, atletici, dysplastici. Dále jestli jsou introverti nebo extroverti, podle typologie osobnosti švýcarského lékaře C. G. Junga.

To vše můžeme zjistit podle určitých testů, dotazníků apod., jako jsem učinil ve svém výzkumu v této práci. Skupině žáků jsem zadal test temperamentu na podkladě Hippokratovy teorie.

V úvodní části je malá zmínka o problematice osobnosti člověka.

2 Historie temperamentu

Historie temperamentu sahá do starověku – vyvíjel se v průběhu staletí v různých oborech a kulturách. Temperament označuje charakteristický způsob reakce jedince na vnitřní a také vnější podněty z okolí, dále jeho emocionální a duševní stav. V dějinách filozofie a psychologie se rozlišovaly různé teorie temperamentu.

Starověk

Hippokrates byl jedním z prvních, který formuloval teorii temperamentu. Podle něho existují čtyři základní temperamenty spojené se čtyřmi různými tělními tekutinami: sangvinik (krev), choleric (žluč), flegmatik (hlen), melancholik (černá žluč). Toto rozdělení dominovalo po staletí.

Středověk

Ve středověku byl pojem temperamentu velmi často spojován s astrologií a souvisel s tzv. čtyřmi humory těla (tekutinami) – krev, žluč, hlen, černá žluč.

Renesance a moderna

Galén – římský lékař – vyvinul teorii temperamentu, kterou proměnil v základní prvek medicíny. Jeho díla byla v Evropě populární po celá staletí.

19. století

Carl Gustav Jung – navrhl teorii temperamentu na základě existence čtyř základních psychologických funkcí: myšlení, vcítění, cítění, intuice. Kombinace těchto funkcí vedla k různým druhům temperamentu.

20. století

Hans Eysenck – navrhl třífaktorovou teorii temperamentu včetně psychotismu, neurotismu, extroverze.

Jiní badatelé, jako Robert Plutchik, spojovali temperament s emocemi, na jejichž základě vytvářeli různé modely emocí.

Současnost

Moderní výzkum temperamentu často kombinuje různé přístupy s přihlédnutím k psychosociálním a biologickým faktorům.

Moderní přístupy k temperamentu zohledňují genetické a neurobiologické faktory a také vliv prostředí na vývoj temperamentu jedince. Výzkum temperamentu je i nadále oblastí aktivního zájmu v psychologii a příbuzných vědách.

3 Osobnost člověka

3.1 Význam pojmu osobnost

Osobnost má svůj původ ve slově persona, původně maska pro boha podsvětí. Pojem osobnost patří k nejrozšířenějším psychologickým jevům. Podrobněji vymezit pojem osobnost je velmi složité, protože má nejobecnější psychologický význam a mnoho podrobných definic, které mohou mít až opačné názory na to, co to vlastně osobnost je.

Osobnost se v průběhu celého života vytváří na základě vzájemného kontaktu s lidmi a okolím. Vliv na osobnost člověka má celá řada faktorů a životních situací, kterými si každý člověk projde. Formování osobnosti závisí i na životním období a skupině podnětů, které mají určitý vliv na osobnost. Osobnost je organizace duševního života. Pojmu osobnost je v různých vědách připisován různý význam.

Definice osobnosti čítá přibližně seznam 50 rozdílných definic osobnosti. Vybral jsem tedy několik z nich.

- G. W. Allport klade hlavní důraz na neopakovatelnost, jedinečnost každého člověka a zdůrazňuje, že mezi psychologickými procesy a prvky osobnosti a funkcemi existuje vzájemné propojení. V tomto smyslu zní tato definice z roku 1937: „Osobnost je dynamická organizace takových psychofyzických systémů uvnitř individua, které determinují jeho jedinečné přizpůsobení okolí“.(1)

Tato definice vznikla zkoumáním dalších definic osobnosti.

- H. J. Eysenckova definice (1960): „Osobnost je více či méně stabilní a trvajícím organizace osobního charakteru, temperamentu, intelektu a těla, která determinuje jeho jedinečné přizpůsobení okolí“.(2)
- Tardova definice (ČR): „Osobnost člověka je individuální jednota člověka, je to jednota jeho duševních vlastností a dějů, založená na jednotě těla a utvářená a projevující se v jeho společenských vztazích“.(3)
- J. B. Watson definoval osobnost jako „konečný produkt našeho systému zvyků“.(4)

^(1,2,3,4) F. Hyhlík – M. Nakonečný – Malá encyklopedie současné psychologie (SPN, n. p., v Praze 1977)

- Základní definici osobnosti pojal M. Prince (1924) takto: „Osobnost je totální suma všech vrozených biologických dispozic a tendencí“.(5)
- Milan Nakonečný (1995) z tohoto pohledu definuje osobnost takto: „Osobnost je tvořena individuální jednotou biologických, psychologických a sociálních aspektů, je utvářena ve vztazích mezi lidmi a v nich se také projevuje. Pojmem osobnost se pokoušíme vyjádřit stabilitu a rozdílnost lidského chování“.(6)

3.2 Psychologické pojetí osobnosti

Z hlediska psychologického můžeme chápat každého člověka jako osobnost. Každá osobnost **je individuální, neopakovatelná** (nemá stejnou vůli, cit, chování, inteligenci, paměť atd.). Individualita je vlastností člověka, která znamená neopakovatelnost, jedinečnost a je zvláštností a odlišností člověka. Každý jedinec je originální ve smyslu “já“.

^(5,6)F. Hyhlík – M. Nakonečný – Malá encyklopedie současné psychologie (SPN, n. p., v Praze 1977)

4 Temperament

4.1 Historie a vznik temperamentu

Nejdříve se individuální rozdíly mezi lidmi vysvětlovaly na základě učení o tělesných prvcích, a to rozdílným rozdělením tělesných šťáv. Ve starém Orientu indiští a čínští lékaři vysvětlovali podstatu temperamentu na základě tří prvků: v Číně – substance podobnou vzduchu čchi, krví a hlenem. K určení temperamentu záleželo na převaze určitého prvku v těle.

Ve starověkém Řecku byly rozlišovány 4 tělesné tekutiny - krev, žluč, hlen, černá žluč. Takto rozdělil teorii temperamentu Hippokrates – jeho teorie se používala až do 18. století. Jeho poznatky posléze rozdělil a propracoval Galénos. (7)

Dalšího propracování se tato teorie dočkala o 1500 let později, kdy ji propracoval Imanuel Kant. Kant jednotlivé typy temperamentu chápe a popisuje jako Galén. Na teorii temperamentu dle Kanta v roce 1844 navazuje v českých končinách Hyna, později Dudík. Ostatní teorie temperamentu vycházejí víceméně z Hippokratovské teorie temperamentu, ať už se jedná o Kretschmera, Junga, Sprangera, Eysencka, Pavlova, ale tomuto tématu se více věnují v jednotlivých teoriích temperamentu. (8)

4.2 Pojem a význam temperamentu

Temperament je soustava vlastností, které se projevují způsobem reagování, prožívání a chování člověka, zejména způsobem vzniku a průběhu citových procesů a jejich výrazu, jak snadno city vznikají, jak rychle probíhají a střídají se, jak jsou silné, dále jak živě se projevují navenek v citovém výrazu (v mimice a gestikulaci, pláči, v smíchu).

(7,8)Hyhlík – M. Nakonečný – Malá encyklopedie současné psychologie (SPN, n. p., v Praze 1977)

Dříve se v praxi i publikacích vyskytoval názor, podle kterého je temperament soubor citových vlastností. Takový názor je velmi zjednodušený a může vést k chybám. Např. láska k vlasti, kladný citový vztah k lidem, silná agresivita, jsou také vlastnosti, které lze označit jako citové vlastnosti, ale jedná se spíše o charakterové vlastnosti. Do temperamentu nezařazujeme ani převažující druh nálady (rozlišení lidí vážných, veselých, smutných), tím méně životní optimismus nebo pesimismus, jsou to složité vlastnosti zahrnující složky světonázorové i návykové, jsou to tedy spíše rysy charakteru.

Termín temperament je používán jen pro určitý aspekt citových charakteristik osobnosti, totiž pro aspekt citového reagování, průběhu změn a síly citových projevů.

5 Typologie osobnosti

Typologie temperamentu

Lidé si od pradávna všímali toho, že každý jedinec reaguje na vzruchy a podněty rozličnými způsoby. Na základě těchto poznatků vzniklo několik zpracování (typologií) temperamentu.

5.1 Typologie podle Hippokrata (nejstarší)

Hippokrates – (460 př.n.l. Kos – 377 př.n.l. Larisa), řecký lékař nazývaný otcem medicíny. Pocházel z lékařské rodiny. Vzdělání získal v Řecku, Malé Asii a snad navštívil i Egypt. Po peloponéské válce se mu v roce 430 př.n.l. podařilo v Aténách potlačit morovou epidemií, za tento počin získal čestné občanství tohoto města. Patřil mezi nejstarší představitele tzv. koské školy. Je mu přisuzováno autorství spisů Corpus Hippocraticum, které položily základ medicíny. Lékaři dodnes skládají při absolutoriu Hippokratovu přísahu. (9)

Hippokrates rozdělil temperament na 4 typy dle převládajících tělesných šťáv. Poměr těchto šťáv ovlivňuje reakci na podnět.

Sangvinik - převládající tělesná šťáva krev. Projevuje se přiměřenou reakcí (na slabý vzruch slabá reakce a naopak na silný vzruch silná reakce). Převládá u něho tzv. reakce „slaměného ohně“ – rychle se pro něco nadchne a stejně rychle ho začne zajímat něco jiného. Sangvinik je emočně vyrovnaný, ale nestálý a lehkovážný, laděný spíše vesele, optimisticky, jeho prožitky jsou spíše mělké, stejně jsou na tom i jeho city - je to stabilní extrovert.

(9) NAKONEČNÝ, Milan. Psychologie osobnosti. Praha: Academia, 1995, ISBN 978-80-200-0525-0 ELLER,

Flegmatik - převládající tělesná šťáva hlen. Je emočně vyrovnaný. Působí spíše lhostejně, vzruší ho pouze silné podněty. Je stálý a spokojený, chladnokrevný až apatický, hlubší vztahy má pouze k vybraným osobám. Je spíše pasivní bez velkých životních cílů a ambicí. Nemá rád změny a je spíše méně dynamický – je to stabilní introvert.

Melancholik - převládající tělesná šťáva černá žluč. Vyznačuje se spíše smutným laděním a hlubokými prožitky, strachem z budoucnosti a pesimismem. Život je pro něho spíše obtížnější, nesnáší vypjaté situace, vzruchy a hluk, vyhledává spíše klid. Jeho city jsou trvalé, ale neprojevují se navenek, obtížně navazuje vztahy, žije spíše vnitřně, ale vztahy, které navazuje jsou hluboké a trvalé – je to nestabilní introvert.

Cholerik - převládající tělesná šťáva je žluč. Má sklon k výbušnému chování, je silně vzrušivý, agresivní, často jedná impulsivně, nerozvážně, tzv. chce prorazit hlavou zeď. Je panovačný, netrpělivý a od ostatních vyžaduje ústupky. Soužití s ním je obtížné, bývá egocentrický. Emočně je labilní, city jsou u něho vyvolány snadno, reaguje velmi rychle a silně, velmi často také bez zábran. Je to emočně labilní extrovert.

5.2 Typologie podle Galéna

Galén – 129 př.n.l. – 216 př.n.l., filozof a jeden z nejvýznamnějších starověkých lékařů, patřil do tzv. školy fyziků, byl originálním logikem. Narodil se v řecké rodině v Pergamu na území dnešního Turecka. Otec byl bohatý stavitel, věnoval se filosofii, zemědělství, astronomii a astrologii. Galéna chtěl vést cestou politiky a filosofie, od 14 let ho posílal do různých filosofických škol. Kolem roku 145 mu ve snu přikázal bůh zdraví Asklepion, aby dal syna studovat lékařství. V 16 letech nastoupil v Asklepionově chrámu v Pergamonu jako ošetřovatel. V roce 149 nebo 148 po otcově smrti zdědil velké jmění a dalších 12 let studoval na školách v Korintu, Smyrně a Alexandrii. Roku 157 se vrátil do rodného města, kde jako lékař pečoval o gladiátory. Za jeho působení zemřelo pouze 5 gladiátorů, zatímco za působení jeho předchůdce 60. Roku 162 se přestěhoval do Říma, kde přednášel, psal a veřejně demonstroval své vědomosti z anatomie. Stal se dvorním lékařem císaře Marka Aurélie a později i lékařem jeho syna císaře Comoda. Zbytek života strávil na císařském dvoře, v letech 165 – 168 se podílel na léčbě pacientů za velké epidemie (asi neštovice), které podle odhadů podlehly 3 miliony lidí. (10)

Galén čerpal ve své typologii z Hippokratovy práce, na rozdíl od Hippokrata určil jako centrum organismu játra (vytvářela se v nich krev, řídil se zde metabolismus a výživa), srdce (zdroj přirozeného tepla, které je odtud odváděno do celého těla), mozek (centrum myšlení, řeči, citění a pohybu), dále zjistil, že tepny nevedou vzduch (jak se domnívali jeho současníci), ale krev. Stejně jako Hippokrates rozdělil lidi do 4 typologií.

Sangvinici – svět vidí optimisticky, jsou dobrosrdeční, aktivní, veselí, společenší, nemají problém se pro něco nebo někoho nadchnout, rádi a často mluví, nejsou moc sebekritičtí, překypují otevřeností a rozhodností, mají podnikavého ducha.

Flegmatici – jsou klidní, někdy až apatičtí ke svému okolí, vyznačují se lhostejností a pomalým tempem, ale i trpělivostí, spolehlivostí a věrností, jsou stálí, ale můžou působit, jako by jim bylo všechno jedno.

Cholerici – bývají podráždění, jsou výbušní a vzteklí, ale po výbuchu se rychle uklidní – neumí se moc ovládat, jsou prudcí a značně netrpěliví, milují hodně a vášnivě.

Melancholici - jsou pesimističtí od přírody, ovládá je smutek, neschopnost se přizpůsobovat a přecitlivělost. Jsou dosti plačtiví, tiší a lítostiví.

5.3 Typologie dle Carla Gustava Junga

Carl Gustav Jung – 28. července 1875 - 6. června 1961, švýcarský lékař a psychoterapeut, zakladatel analytické psychologie, měl významný podíl na odhalení příčin a léčby schizofrenie. Jeho hlavní přínos v psychologii spočívá v pochopení lidské psychiky na podkladě světa snů, mytologie, umění, náboženství a filozofie.

Byl synem protestantského faráře. V dětství se často oddával imaginaci, ve které se snažil spojit s bohem. Měl pokračovat v rodinné tradici a stát se protestantským farářem, poté co v dospívání objevil literaturu a filosofii, se rozhodl z rodinné tradice vymanit. Nechal se zapsat ke studiu lékařství, ve kterém se později specializoval na psychiatrii.

V roce 1900 se stal lékařem na Curyšské univerzitě, kde se zbýval experimentální psychologií. Studoval mytologii a sbíral materiál snů, přeludů a halucinací pacientů, kteří se mu zdáli pro tuto studii relevantní. Spolupracoval se Sigmundem Freudem, shodovali se ve výzkumech hysterie, naopak Jungovi přišla freudovská psychoanalýza, která byla zaměřena na sexuální původ neurózy, jako omezená, stejně jako pojetí komplexu jakéhosi sexuálního rezidua z raného dětství. Jejich spolupráce skončila v roce 1912, kdy Jung vydal studii symboly proměn, kde odmítl Freudův přílišný důraz na sexualitu. Freud nebyl schopen přijmout cokoliv, co by nebylo ve shodě s jeho teorií, kterou mezitím povýšil na dogma. (11)

Jung se dostal v roce 1911 do čela Mezinárodní psychoanalytické společnosti, kde byl do roku 1914. Jungova práce nebyla přijímána bez výhrad, velmi často byl obviňován z esoterismu a vědecké společnosti musel dokazovat empirickou povahu svých zjištění.

(11) NAKONEČNÝ, Milan. Psychologie osobnosti. Praha: Academia, 1995, ISBN 978-80-200-0525-0 ELLER,

Jung rozdělil temperament na 2 typy v závislosti na přístupu k okolnímu světu.

Extrovert – člověk žijící navenek, společenský, povrchní, rychle navazuje hovor, dokáže komunikovat o ničem, jedná rychle, rozhodně až zbrkle, v citové stránce je velmi otevřený, ale jeho city jsou velmi povrchní a je méně vnímavý ke svému okolí. Je velmi spokojený, když je středem pozornosti, proto velmi rád vyhledává velké společenské akce. Rozšířeným mýtem je, že introvertní osobnost je nevnímavá ke svému okolí a naopak extrovertní osobnost je ke svému okolí velmi všímavá. Ve skutečnosti je to přesně naopak – extrovertní osobnost sice zvládá vnímat více prožitků ze svého okolí – ale jeho prožívání je méně intenzivní a také povrchní, introvertní osobnost vjemy také prožívá, ale nesvěřuje se s nimi svému okolí – nemluví o nich. Míra introverze také roste s intelektem a mírou vzdělání a také kreativitou.

Introvert - člověk, který žije převážně svým vnitřním životem, ale je velmi vnímavý ke svému okolí, empatický, přemýšlivý pozorovatel, rozvážný ve svém jednání a opatrný ve svých citech, pokud nemá relevantní téma k hovoru, raději mlčí, preferuje neosobní komunikaci (telefon, dopisy, e-mail) před osobním hovorem, ve společnosti preferuje menší skupiny lidí (2-10 lidí) spíše introvertních lidí, pokud je to nutné, dokáže se po určitou dobu chovat extrovertně.

Poměr introvertů proti extrovertům je ve společnosti 1:3.

Typ	Projevy
Introvert	Zaměřený na sebe, zahleděný do svého nitra, na své vlastní problémy a duševní stavy. Vůči okolí je uzavřený, nedůvěřivý, plachý, nejistý, málo průbojný. Má intenzivní vnitřní život, hluboké city, těžko přizpůsobivý, vztahovačný, přemýšlivý, samotářský.
Extrovert	Zaměřen na vnější svět a ostatní lidi, je společenský, přístupný, agilní, otevřený, aktivní v činnostech i jednání, přizpůsobivý.

Na Jungovu typologii navazuje typologie MBTI, která nyní sklízí úspěch v zahraničí (hlavně USA), ale z řad odborníků zaznívají hlasy, podle kterých tato typologie nic nového nenabízí a jedná se o kopii teorie C. G. Junga.

5.4 Myers – Briggs Type indicator (MBTI)

Jedná se o alternativní osobnostní test navržený pro určení osobnostních typů, který však nestojí na vědeckém základě a jeho užitečnost není podložena výzkumnými daty. Zaměřuje se na to, jak různí lidé vnímají svět a činí svá rozhodnutí. Zvětšující zájem o MBTI je zaznamenán od března 2020.

Katharine Cook Briggsová a její dcera Isabel Briggsová Myersová vytvořily během 2. světové války, po studiu práce Carla Gustava Junga a jeho knihy, psychologické typy, z níž je test odvozen. MBTI je často využíván v oblasti pedagogiky, při výběru zaměstnanců, při osobních pohovorech, v manželských poradnách a pro osobní vývoj. Dle Roberta Kaplana a Dennise Saccuzza platí MBTI následující: Základní předpoklad MBTI je, že všichni mají své vlastní specifické preference skryté ve způsobu vykládání svých zkušeností, přičemž tyto preference jsou základem našich zájmu, hodnot, potřeb a motivací.

Tento test však bývá opakovaně terčem kritiky, a to zejména z důvodu nízké reliability (přesnosti měření), validity i nízké metodologické úrovně podporujících výzkumných studií, jeho použití v diagnostice není založeno na vědeckém základě. Dle reprezentativního průzkumu J. Norcross mezi americkými psychiatry a psychology jde spíše o zdiskreditovanou metodu. (12)

(12) Nowack, K. (1996). Is the Myers Briggs Type Indicator the Right Tool to Use? Performance in Practice, American Society of Training and Development, Fall 1996,

Struktura a výsledky testu

Vnímání okolního prostředí

Extroverze - extroverti žijí okolním světem, rádi mluví a vyjadřují své pocity. Ke spokojenému životu potřebují kontakt s okolím, zpravidla s větším množstvím lidí. Někteří bývají podráždění již po několikadenní izolaci. Ve společnosti se cítí uvolněně a společenský život jim dodává energii.

Introverze - introverti žijí svým vlastním vnitřním světem. Raději přemýšlí a mlčí, než aby se vyjadřovali. Soustředí se na maličkosti i myšlenky či pocity ostatních a jsou přemýšliví. Zpravidla nevyhledávají společnost, přičemž mnohdy do ní bývají nuceni okolím a není to pro ně příjemné. Než něco řeknou, v hlavě si několikrát promyslí. Samota jim dodává energii a vystačí si s hrstkou dobrých kamarádů.

Získávání informací

Smysly - smysloví lidé žijí přítomností, zajímá je vše, co se děje právě teď a tady, tedy ne to, co by mohlo být. Věci vnímají přes svých pět smyslů, je pro ně důležité to, co vidí, slyší nebo cítí. V porovnání s intuitivními lidmi mají své smysly natrénované, bývají tedy zručnější, mívají lepší životosprávu a rádi sportují, a to právě díky využívání svých smyslů.

Intuice – intuitivní lidé žijí budoucností, zajímá je tedy vše, co bude, anebo vše, co by mohlo být. Mají lepší představivost, která se odráží v jejich myšlenkách, zkušenostech a teoriích. Rádi zkoumají věci do hloubky, protože je zajímá co, proč a jak se děje. Upřednostňují teoretickou činnost před činností praktickou, v nejvyhrocenější formě, kdy úplně převažuje intuitivní přístup k získávání informací nad smyslovým a to kvůli nevyužívání smyslů.

Zpracování informací

Myšlení – lidé, u kterých převládá myšlení, upřednostňují údaje, čísla, skutečnosti před pocity ostatních lidí. Bývají velmi často neústupní a neohleduplní k ostatním. Jejich přístup k řešení problémů spočívá ve vyhodnocování faktů a dat, objektivně vyberou tu nejlogičtější a nejsprávnější možnost, často bez ohledu na dopad na pocity ostatních lidí. Lze pozorovat intuici a synergii.

Cítění - lidé s převahou cítění fakta a data opomíjejí a jednají tak, aby se ostatní lidé cítili co nejlépe. Raději vyberou možnost, která krátkodobě přivede ostatním dobrou náladu, než aby vybrali objektivně správnou možnost, která bude dlouhodobě funkční. Dělají dohody a kompromisy, jsou empatictí a rádi dělají ostatním radost.

Životní styl

Usuzování - tito lidé jsou rození plánovači, kteří vždy postupují dle svého plánu, ať pouze s vizualizací, nebo jen v mozku. Jsou uspořádaní, inklinují k postupným řešením a zvládnou záležitost dotáhnout až do konce, a to poměrně rychle. Před nerutinou akcí si vždy přichystají plán a i časovou osnovu a dle něj postupují. Vše řeší s velkým časovým předstihem.

Vnímání – vnímaví lidé neplánují a řeší věci tak, jak přijdou. Záležitosti často odkládají na poslední chvíli, kdy je teprve začínají řešit. Nejlépe se jim pracuje pod tlakem (časové tísní). Někteří dokonce pracují pouze pod tlakem, takže pokud jim je dána volnost, pravděpodobně nastane odkládání (prokrastinace) až do doby, kdy nezbyvá mnoho času. Jsou neuspořádaní, ale cítí se tak, že mají ve všem pořádek.

Vnímání okolního prostředí	Získávání informací	Zpracování informací	Životní styl
E – Extroversion (Extraverze)	S – Sensing (Smysly)	T – Thinking (Myšlení)	J – Judging (Usuzování)
I – Introversion (Introverze)	N – iNtuition (Intuice)	F – Feeling (Cítění)	P – Perceiving (Vnímání)

Osobnostní typy

Rozlišují se čtyři temperamenty, v praxi či na diskusních fórech se také používá rozdělení podle dominantní kognitivní funkce.

Racionálové - racionálům je vlastní touha všechno poznat a pochopit, jejich myšlení je často abstraktní a podobně jako u detailistů počítá s tím, co by se mohlo stát, protože v jejich kognitivním setu se nachází na dominantní či auxiliární pozici intuice. Racionálové jsou objektivní a pracovití, hojně jsou zastoupení mezi vědci a ve vysokých manažerských pozicích. Obdivují myšlenky, jednoduchost použití a vysokou funkcionalitu. Mívají vysoké a jasně dané ambice.

Idealisté – pro idealisty je příznačné hledání sama sebe. Jsou nadprůměrně empatičtí, dokážou skvěle uchopit pocity a dále s nimi pracovat, jsou zdatní v práci s lidmi. Pro společnost a svoje okolí dělají více, než je potřeba.

Hráči – žijí především tím, co je právě teď a tady, takže nekladou příliš důraz na to, co bude. Rychle se přizpůsobují novým prostředím a situacím a stejně rychle se učí novým dovednostem. Jsou impulsivní a dělají věci dřív, než se nad nimi zamyslí. Mají většinou velké umělecké nadání a jsou velmi zruční.

Strážci - dohlízejí na běh společnosti, snaží se ve věcech udržet řád a tradice. Na rozdíl od racionálů a idealistů uvažují velmi konkrétně a pracují pouze s tím, co mají k dispozici. Nemají rádi překvapení a vývoj věcí, které nebyly v plánu. Společensky bývají konzervativní a neradi vybočují z davu, jinými slovy bývají málo přizpůsobiví a flexibilní, jsou rádi užiteční, pokud mohou někomu pomoci, jsou velmi rádi.

Mentální funkce

16 typů se neliší jen písmenky, ale také mentálními funkcemi a tím jsou pro ně důležité. Každý typ má svou primární funkci, kterou začne rozvíjet již před pubertou a která pro něj bude celý život nejdůležitější. Každý typ má dále rozvinutou také funkci sekundární, která v dobrém případě podpírá tu primární, využívá také funkci terciální, která má na život jedince velký vliv, ale její zvládnání bývá obtížné (mezi 20-30 rokem života se rozvíjí). Každý typ disponuje slabší/inferiorní funkcí, která mu bude po celý život nejbližší a její zvládnání bude působit největší obtíže.

Extravertní typy- Extravertní smysly jsou dominantní funkcí pro typy ESFP a ESTP, jsou zaměřeny na fakta ve vnějším světě, vzdálenou budoucnost neřeší.

Introvertní smysly - introvertní smysly jsou dominantní funkcí pro ISFJ a ISTJ, jsou zaměřeny na fakta, která si člověk zapamatoval v minulosti, fungují jako knihovna plná novin.

Extravertní intuice - extravertní intuice je dominantní funkcí pro typy ENFP a ENTP, je zaměřena na souvislosti ve vnějším světě.

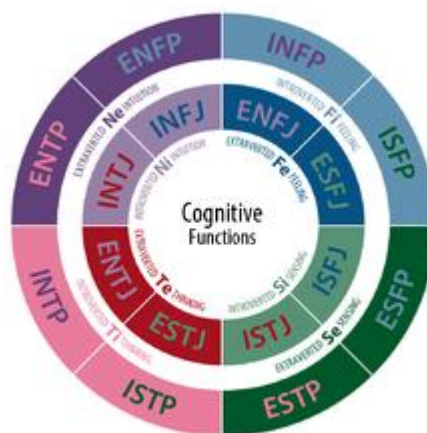
Introvertní intuice - introvertní intuice je dominantní funkcí pro typy INFJ a INTJ, uvnitř člověka vytváří myšlenky, jaké by jiné typy ani nenapadly, nositelé této funkce bývají velmi originální a velmi často jsou slavnými spisovateli.

Extravertní myšlení - extravertní myšlení je dominantní funkcí pro typy ESTJ a ENTJ, logicky posuzuje okolní svět, nositelé této funkce se umí logicky a objektivně rozhodovat.

Introvertní myšlení – introvertní myšlení je dominantní funkcí pro typy ISTP a INTP, vytváří složité systémy a odhaluje jejich chyby, nositelé této funkce se dokážou nejlépe orientovat ve složitých situacích.

Extravertní citění – extravertní citění je dominantní funkcí pro typy ESFJ a ENFJ, je zaměřený na mezilidské vztahy a harmonii ve společnosti.

Introvertní citění – introvertní citění je dominantní funkcí pro typy ISFP a INFP, zaměřuje se na hodnoty, pokud jsou hodnoty popřeny, nenechá to být.

Kritika

Psychometrické vlastnosti MBTI testů, zejména reliabilita a validita, jsou opakovaně vystavovány kritice, odhaduje se, že třetina až polovina podpůrných studií byla vytvořena pro účely konferencí centra pro aplikaci psychologických typů, které pořádá výcviky v MBTI, nebo pro časopis *Journal of Psychological Type*. Dále je kritizováno špatné statistické rozložení hodnot v populaci, které je spíše normální než bimodální, což statisticky neumožňuje stanovování typů. Dále jsou vytýkány nízké korelace se souvisejícími a naopak vysoké korelace s nesouvisejícími psychologickými testy, což ohrožuje divergentní a konvergentní validitu metody, nebo že studie nepoužívá na rozdíl od jiných sebeposuzovacích dotazníků.

Problém byl odhalen i na základě faktorové analýzy, která naznačuje přítomnost spíše šesti než uváděných čtyř faktorů.

Kromě statistických nedostatků bývá kritizována i terminologie MBTI konceptu, která je neurčitá a vágní a může tak podléhat Forerově efektu – tedy zkreslení v důsledku toho, že popisy jednotlivých MBTI typů popisují spíše obecné než individuální lidské charakteristiky. (13)

V českém prostředí nebylo MBTI dostatečně ověřeno, není důvod se však domnívat, že by výsledky mohly být lepší ve srovnání se zahraničními studiiemi.

(13) Francis, L. J.; Jones, S. H. The Relationship Between the Myers-Briggs Type Indicator and the Eysenck Personality Questionnaire Among Adult Churchgoers. *Pastoral Psychology*. 2000. (anglicky)

5.5 Typologie podle Ernsta Kretschmera

Ernst Kretschmer – (*8. října 1888 – †8. února 1964), německý psychiatr, popsal souvislost mezi temperamentem a stavbou těla. Vystudoval medicínu a filosofii na univerzitě v Tubingenu, studia dokončil v roce 1913. Své nejznámější dílo *Körperbau und Charakter* dokončil v roce 1921, je to však nevědecká publikace.

Kretschmer rozdělil temperament na 3 typy dle stavby těla. Vycházel z faktu, že pacienti se stejným druhem nemoci si byli fyzicky podobní. (14)

Pyknik – endomorf, cyklotymní, má sklony k tloustnutí, většinou velké břicho a hrudník, bývá požitkářský až žoviální, veselý, dobrosrdečný, impulsivní, společenský, otevřený, emočně labilní se sklonem k maniodepresi.

Astenik - ektomorf, leptosom, schyzotomní, charakteristicky vysoký a štíhlý, většinou bez svalové hmoty, často se uzavírá do sebe, je cynický, citlivý nebo naopak chladný, nervózní, bez humoru a pedantní. Sklon ke schizofrenii.

Atletik - ixotym, viskozní typ, silně vyvinutá kostra, širší ramena, široký hrudník, štíhlé nohy, kostnatý obličej, houževnatý, pomalý, nerozhodný, spíše flegmatický, vzteklý.

5.6 Typologie dle Ivana Petroviče Pavlova

I. P. Pavlov - 26. září 1849 – 27. února 1936, ruský lékař, psycholog a fyziolog, který se zabýval studiem trávících reflexů a s nimi spojenými reflexy. V roce 1904 získal za své výzkumy Nobelovu cenu. O životě Pavlova toho moc známo není, jelikož byl ve své době nepohodlným pro tehdejší ruskou politickou špičku.

Narodil se asi v roce 1849 v ruské Rjazani. Nejdříve studoval církevní školu, později nastoupil do teologického semináře, chtěl se stát knězem. Během studia teologického semináře byl ovlivněn myšlenkami Pisarova a Sečenova, na základě nich opustil teologický seminář a svůj život zasvětil vědě. V roce 1870 začal studovat na právnické fakultě, odkud na základě povolení rektora přestoupil na chemickou fakultu,

kde navštěvoval katedru přírodních věd. Studoval fyziologii, která se posléze stala náplní jeho života. Již během studia publikoval se svým spolužákem práci o pankreatických nervech, tato publikace byla velmi oceňována, dostal za ni zlatou medaili. Dále se spolužákem napsal vědeckou publikaci o vlivu vegetativní nervové soustavy na krevní oběh. V roce 1879 získal lékařský titul s vyznamenáním.

V roce 1890 se stal profesorem farmakologie na Vojenské lékařské akademii v Petrohradě. Ve stejném roce popsal fenomén psychické sekrece u psů. Popsal rozlišení reflexů na vrozené a na opačné straně získané (podmíněné).

Jeho poznatky se využívají při léčbě alkoholismu, alkoholikovi se po kontaktu s alkoholem (pohled, přičichnutí, ochutnání) podá tableta, která do 30 minut vyvolá zvracení, takto se to opakuje několik týdnů. Alkoholik si spojí, že po požití alkoholu bude zvracet, alkohol tedy přestane vyhledávat. (15)

Pavlov rozvinul svoji teorii temperamentu dle Hippokrata.

Základní typy centrální nervové soustavy:

Sangvinik – vyrovnaný, silný, pohyblivý.

Flegmatik – vyrovnaný, slabý, pomalý.

Cholerik – nevyrovnaný, silný.

Melancholik – slabý.

Temperament	Vlastnosti nervové soustavy				Vlastnosti prožívání a chování
	Vzruch	Útlum	Rovnováha	Pohyblivost	
Sangvinik	silný	silný	značná	značná	živost, pohyblivost, nestálost
Flegmatik	slabý	silný	značná	malá	pomalost, mírnost, malá přizpůsobivost změnám
Cholerik	silný	slabý	malá (převládá vzruch)	značná	ukvapenost, výbušnost, neovládání se
Melancholik	slabý	slabý	malá (převládá útlum)	malá	pomalost, utlumenost, přetváření citů

5.6 Typologie podle Hanse Jürгена Eysencka

Hans Eysenck – 4. března 1916 – 4. září 1997, anglicko - německý psycholog, zabýval se inteligencí a psychologií osobnosti. Eysenck se narodil v Německu, otec byl bavičem v nočním klubu a matka známá filmová hvězda. Otec byl katolík, matka luteránka. Vychovávala ho babička, která byla přesvědčenou luteránkou, ale poté, co byla internována v koncentračním táboře, zjistil, že pocházela ze židovské rodiny.

Na protest proti nacismu v 30. letech odešel do Anglie, kde dlouhou dobu jako Němec nemohl sehnat práci. Na začátku války mu hrozila internace zpět do Německa, které se naštěstí vyhnul.

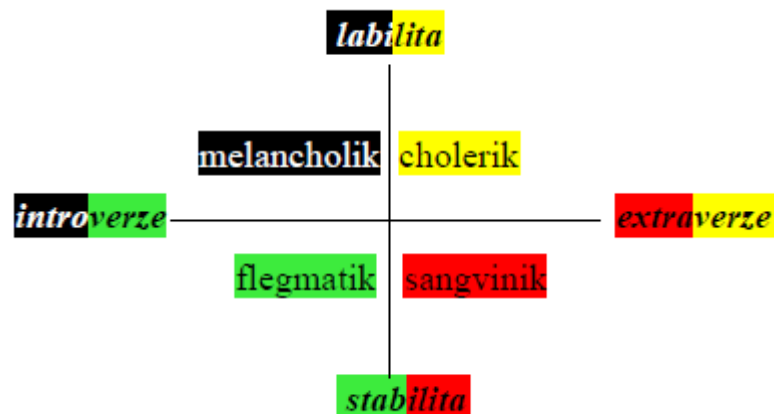
V roce 1940 získal na University College London doktorát. V letech 1955 – 1983 byl profesorem na institutu psychiatrie Kings College v Londýně.

Jako ateista byl signatářem Druhého humanistického manifestu. Byl tvrdým odpůrcem učení Sigmunda Freuda, na nějž útočil z pozice behaviorální psychoterapie, s názory Carla Gustava Junga se naopak ztotožnil, inspiroval se především jeho konceptem extroverze a introverze. Proti vědecké kritice hájil parapsychologii a astrologii.

Britským časopisem The Independent byl obviněn z braní úplatků od tabákových koncernů, aby jeho výzkum osobnost a kouření nevyzněl pro kuřáky negativně. Velmi kontroverzní byl jeho názor na vztah rasy a IQ. Podle jeho výzkumu měli mít černoši nižší IQ oproti bělochům. Eysenck vždy trval na tom, že inteligence je geneticky podmíněná a prostředí ani výchova ji nemůže zásadně ovlivnit. (16)

Eysenck ve své teorii temperamentu rozvinul teorii Hippokrata a Junga.

Použil 4. typy temperamentu (cholerik, sangvinik, melancholik, flegmatik), které dal do souvislosti s emoční stabilitou/labilitou (typ nervové soustavy) s typem duše extroverze/introverze.

(16) NAKONEČNÝ, Milan. Psychologie osobnosti. Praha: Academia, 1995

Kritika

Kritici vyčítají jednotlivým teoriím typů temperamentu zejména:

1, **Přílišná jednoduchost** – Kritici tvrdí, že rozdělení osobnosti do několika málo kategorií je příliš jednoduché. Lidé mají komplexní a proměnlivé osobnosti, které nelze dostatečně zachytit pomocí několika šablon. (17)

2, **Nedostatek vědeckého podkladu** – Některé z historických teorií temperamentu, včetně Hippokratovy, nemají pevný vědecký základ. Tyto teorie byly často založeny na pozorování a spekulacích, nikoli na systémovém výzkumu nebo empirických datech. (18)

3, **Nedostatek flexibility** – kritika směřuje k tomu, že pevná klasifikace nemůže dostatečně zachytit změny v osobnosti, které mohou nastat v různých životních situacích nebo obdobích.(19)

4, **Ignorování individuálních rozdílů** – Klasifikace do pevných typů nemusí brát v úvahu individuální variabilitu. Každý jedinec je jiný a může vykazovat různé rysy z různých typů.(20)

5, **Kontextuální vlivy** – Kritici zdůrazňují, že osobnostní rysy jsou značně ovlivněny kontextem a situací. To co může být považováno za typické chování v jedné situaci, nemusí být v jiné relevantní.(21)

6, **Rozměrnostní modely jako alternativa:** Modernější přístupy k osobnosti jako například Big Five, zdůrazňují multidimenzionální povahu osobnosti a umožňují komplexnější pohled na individuální rozdíly.(22)

7, **Míra stability vs. změna:** Některé teorie temperamentu mohou příliš zdůrazňovat stabilitu temperamentu na úkor schopnosti adaptace a změny v průběhu času.(23)

6 Praktická část

Vymezení cíle

Cílem praktické části je zjistit, jaký je podíl jednotlivých typů temperamentu mezi žáky.

Dotazník jsem rozdál ve třídách maturitních ročníků. Všichni dotazovaní jsou chlapci. Skupina dotazovaných je tedy homogenní s prakticky stejnými podmínkami ke studiu.

Výzkumná metoda

K získání dat pro výzkum byl použit dotazník temperamentu vypracovaný autory: Cruise, Blitchington z Andrews University.

Dotazník se skládá z 80 typizovaných otázek. Na všechny otázky byla odpověď pouze ano/ne. Test temperamentu žáci vyplňovali v rámci výuky. Část odpovědí je graficky znázorněna v následující kapitole.

6.1 Výzkumný vzorek

Celkem test temperamentu vyplnilo 45 žáků 4. ročníku maturitního oboru na SPŠ v Chrudimi. Z toho 21 žáků maturitního oboru MC – Mechatronika – Elektrotechnika, dále 11 žáků MZ – Mechanik strojů a zařízení. A v třetí skupině maturitního oboru ST – Strojírenství, test vyplnilo 13 žáků. Všichni žáci, kteří se testu zúčastnili, byli chlapci.

Výsledky

Tato kapitola je zaměřena na grafické znázornění jednotlivých otázek. K znázornění jsou použity klasické koláčové grafy – vzhledem k tomu, že je na všechny otázky možná pouze odpověď ano/ne, bude toto znázornění nejpřehlednější. Sloupcový graf je použit pouze v závěrečném souhrnu počtu studentů, dle zastoupení jednotlivých typů temperamentu.

Otázka č. 1

Uspěji tam, kde ostatní selhávají. Ne snad proto, že mé plány jsou lepší, nýbrž proto, že jdu vytrvale za svým cílem, zatímco druzí se vzdávají.

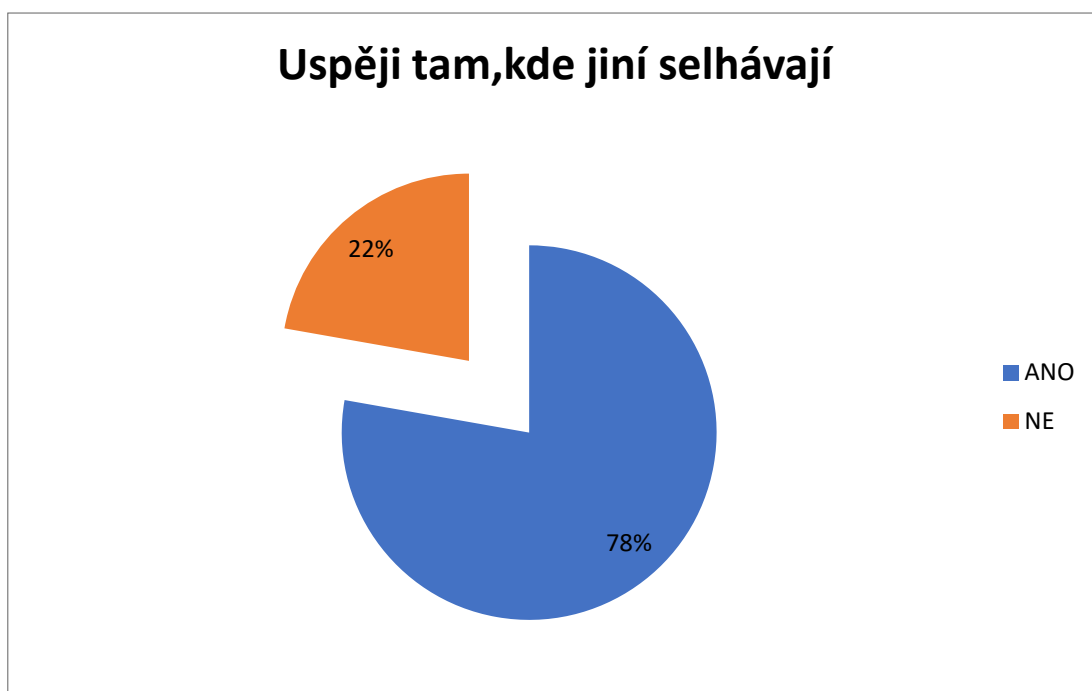
Na tuto otázku odpovědělo:

ANO - 35 žáků (78%)

NE - 10 žáků (22%)

Dle procentuálního rozložení odpovědí dotazovaných je zřejmé, že větší procento žáků si věří a nebojí se selhání – v rámci hodin by tedy většina žáků ocenila složitější úkoly, u jejichž plnění si mohou ověřit svou vytrvalost.

Graf otázky č. 1

Otázka č. 2

Zevní okolnosti, zmatek a napětí mne obvyčejně díky mé klidné, vyrovnané povaze nevyvedou z míry.

Na tuto otázku odpovědělo:

ANO - 25 žáků (56%)

NE – 20 žáků (44%)

Z odpovědí na výše uvedenou otázku vyplývá, že většina žáků se považuje za klidné a vyrovnané povahy – z této odpovědi lze usuzovat, že mezi žáky by měl být největší podíl sangviniků.

Graf otázky č. 2

Otázka č. 3

Domnívám se, že umím poměrně dobře odhadnout nebezpečí a překážky, s kterými se setkávám při provádění svých plánů.

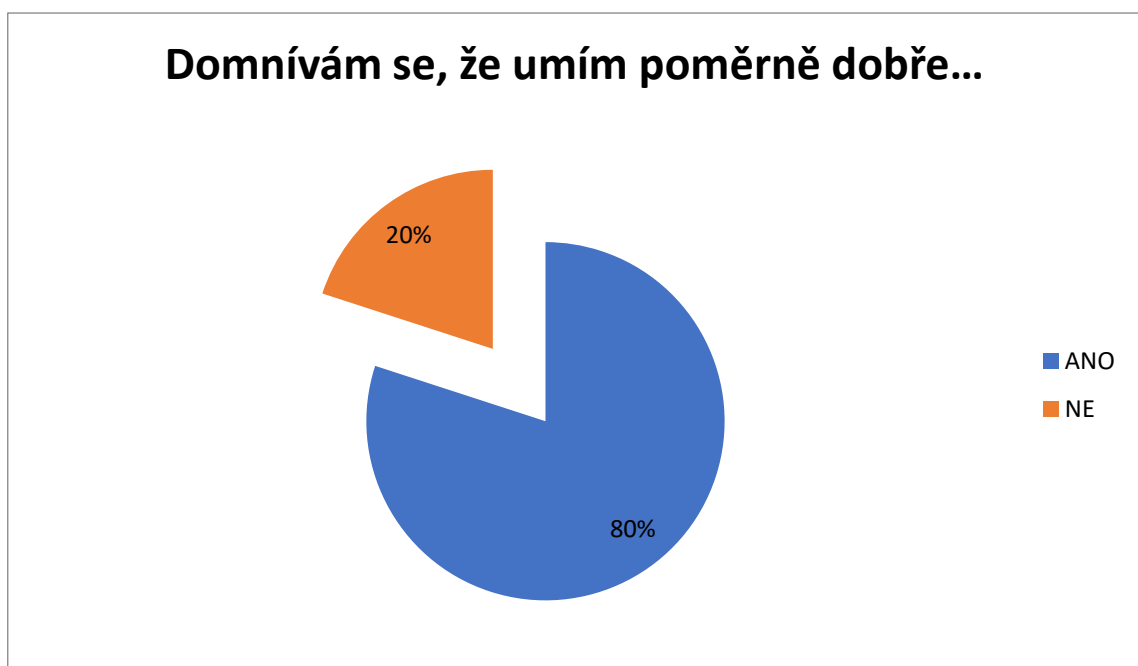
Na tuto otázku odpovědělo:

ANO – 36 žáků (80%)

NE – 9 žáků (20%)

80% dotazovaných odpovědělo na tuto otázku kladně – myslí si, tedy, že dokážou odhadnout rizika svého jednání dopředu, než začnou jednat – pedagog by mohl v hodině využít tak, že by mohl žákům dát větší volnost při řešení jednotlivých zadání.

Graf otázky č. 3

Otázka č. 4

Nadšení některých lidí mě unavuje a mám pocit, že já je zase svým klidem dráždím.

Na tuto otázku odpovědělo:

ANO – 15 žáků (33%)

NE – 30 žáků (67%)

Převaha záporných odpovědí je výsledkem této otázky, většina žáků je dle těchto odpovědí optimistického založení a ráda se pouští do nových úkolů – pedagog by mohl ve výuce tyto vlastnosti využít tak, že by žákům ve vyučovacích hodinách dal pouze prosté zadání úkolu a žáky nechal tento úkol rozpracovat do detailu.

Graf otázky č. 4

Otázka č. 5

Většinou nevyhledávám jako první kontakt s druhými. Raději čekám, až lidé přijdou za mnou.

Na tuto otázku odpovědělo:

ANO – 32 žáků (71 %)

NE – 13 žáků (29 %)

Žáci dle této otázky nejsou sami od sebe aktivní, ale pokud za nimi pedagog přijde se zadaným úkolem – úkol splní, jen 29 % žáků je první, kdo navazuje kontakt s pedagogem.

Graf otázky č. 5

Otázka č. 6

Moje schopnost vést je spíše výsledkem mého úsilí a vytrvalosti než nadání.

Na tuto otázku odpovědělo:

ANO – 28 žáků (62%)

NE - 17 žáků (38%)

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že více žáků si myslí, že na to, aby byli mezi vůdci, se musí více snažit, než že jsou nadaní.

Graf otázky č. 6

Otázka č. 7

Neumím s lidmi dost dobře konverzovat, ale umím je poměrně přesně hodnotit a posuzovat.

Na tuto otázku odpovědělo:

ANO – 24 žáků (53%)

NE – 21 žáků (47%)

V odpovědích na tuto otázku byl velmi malý početní rozdíl mezi kladnými a zápornými odpověďmi. Větší procento žáků odpovědělo kladně – dle svého úsudku umí lidi dobře hodnotit a posoudit.

Graf otázky č. 7

Otázka č. 8

Přicházím často pozdě a zapomínám, co jsem si předsevzal.

Na tuto otázku odpovědělo:

ANO - 12 žáků (27%)

NE – 33 žáků (73%)

Z odpovědí žáků vyplývá, že většina žáků je dochvilných a plní svá předsevzetí.

Graf otázky č. 8

Otázka č. 9

Jsem spíše člověk, který stojí pevně po boku svých několika přátel.

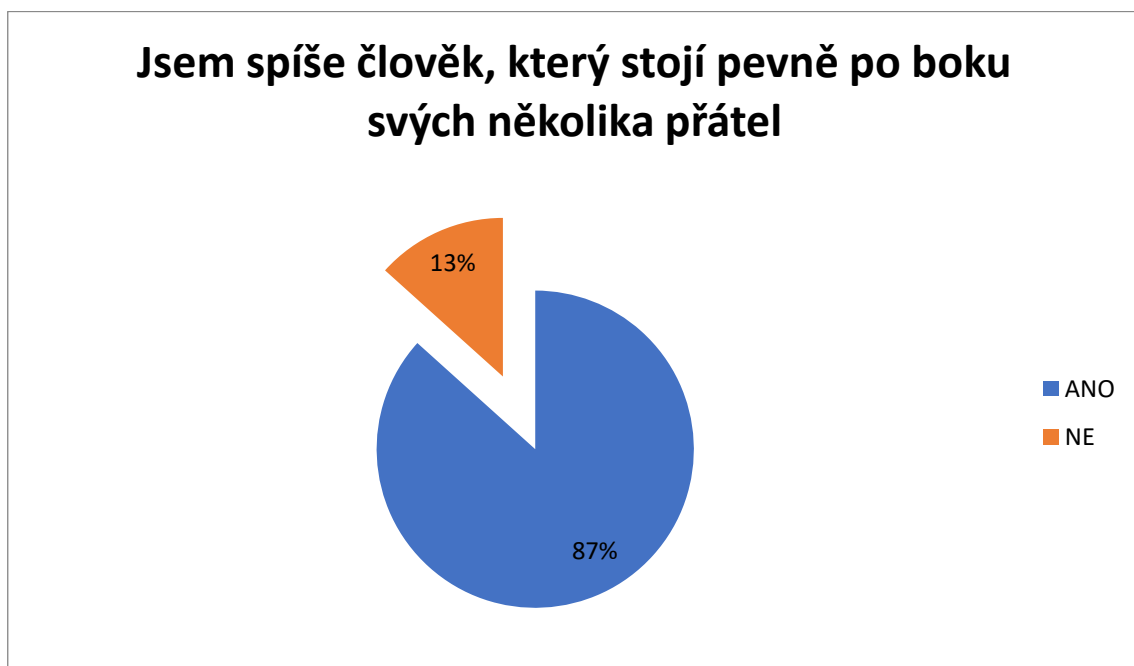
Na tuto otázku odpovědělo:

ANO – 39 žáků (87%)

NE - 6 žáků (13%)

I v této otázce převažují kladné odpovědi, větší procento žáků má sice jen pár přátel, ale jedná se o přátelství, na která se lze spolehnout.

Graf otázky č. 9

Otázka č. 10

Dám se motivovat množstvím lidí nebo situací. Jsou -li aktivní jiní, pak já také. Ne-li, pak já také ne.

Na tuto otázku odpovědělo:

ANO - 15 žáků (33%)

NE – 30 žáků (67%)

V odpovědích na tuto otázku převažují naopak záporné odpovědi, většina žáků se nenechá motivovat k něčemu, co nechtějí dělat, pokud nechtějí nebo naopak chtějí v některých situacích dělat- je jim jedno jak se zrovna chová jejich okolí – nenechají se přesvědčit okolím.

Graf otázky č. 10

Otázka č. 11

Mám vlastní motivaci. Je-li třeba něco udělat, pak nejsem spokojen, dokud není práce dokončena.

Na tuto otázku odpovědělo:

ANO - 37 žáků (82%)

NE – 8 žáků (18%)

Z odpovědí na tuto otázku je zřejmé, že většina žáků neodchází od rozdělané práce, práci raději dodělá, početně menší skupině žáků naopak nevadí odejít od rozdělané práce.

Graf otázky č. 11

Otázka č. 12

Raději dělám něco sám, např. čtu, než abych se účastnil programu, kde je mnoho lidí.

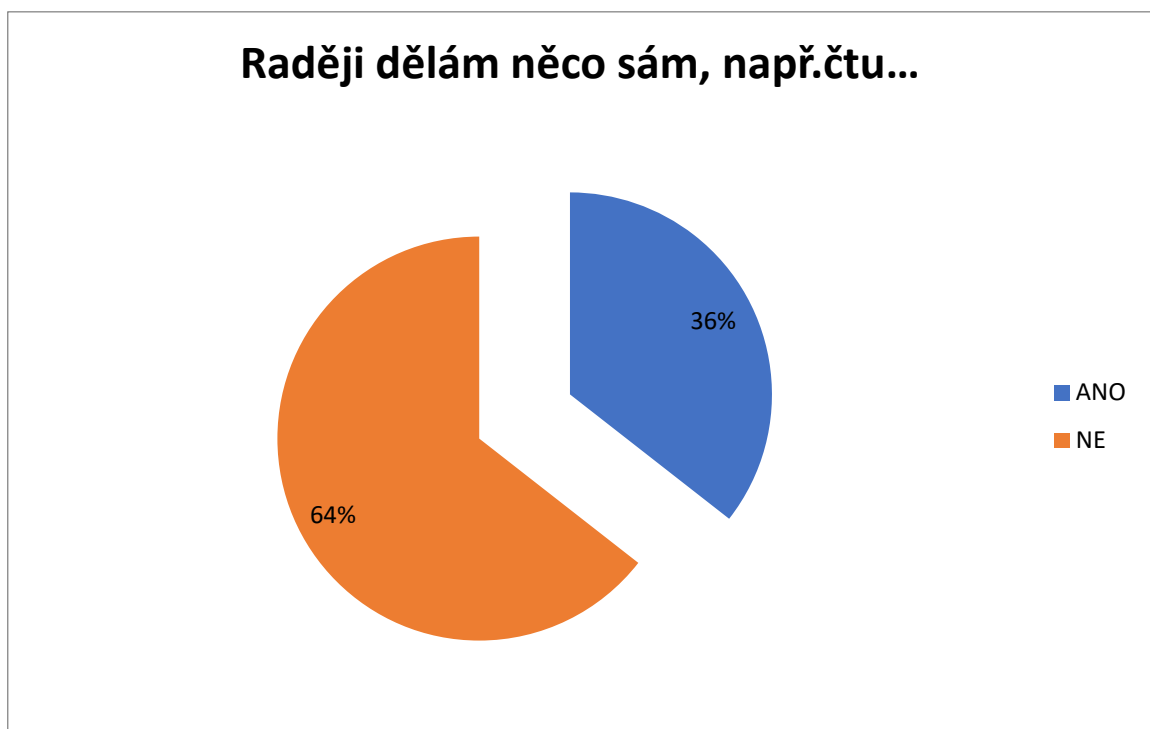
Na tuto otázku odpovědělo:

ANO - 16 žáků (36%)

NE – 29 žáků (64%)

Také v této otázce převažují záporné odpovědi – žáci se raději zúčastňují společenských akcí, než si např. čtou. Tyto informace může pedagog využít např. na různých školních akcích.

Graf otázky č. 12

Otázka č. 13

Když jsem se rozhodl, kladu si znovu a znovu otázku, zda to bylo správně.

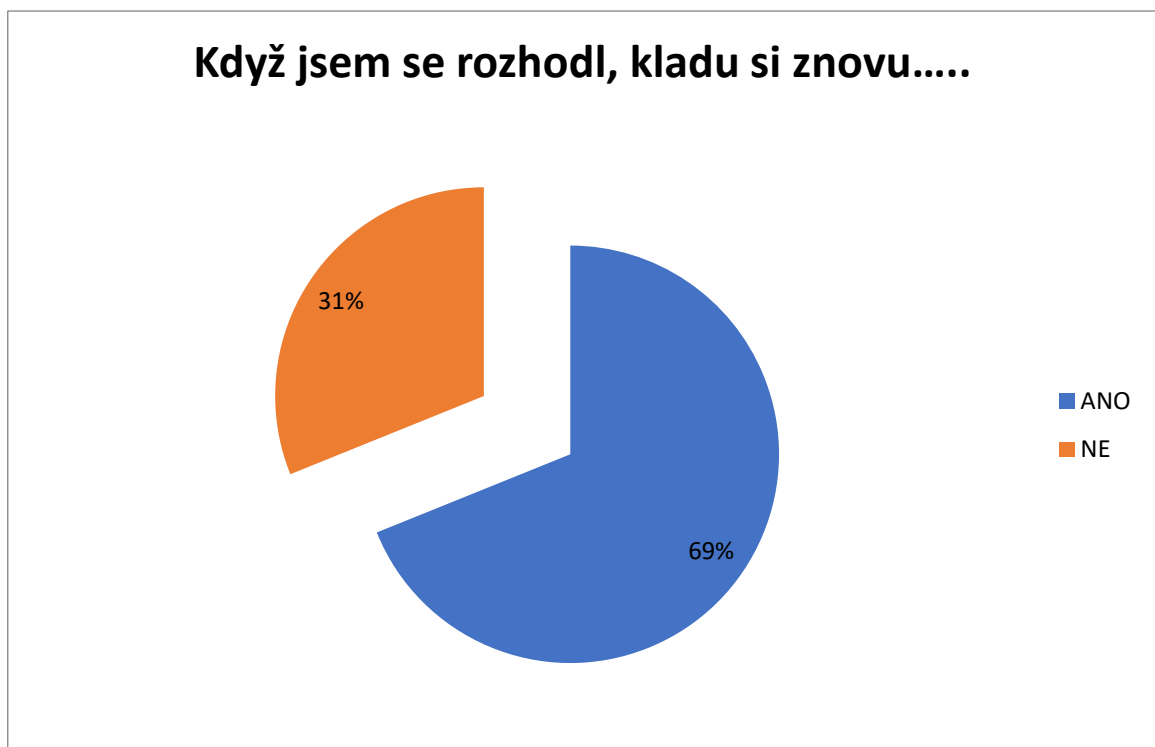
Na tuto otázku odpovědělo:

ANO - 31 žáků (69 %)

NE -14 žáků (31%)

Z odpovědí na tuto otázku překvapivě vyplývá, že většina žáků si moc nevěří a jsou nejistí, v otázce č. 1 naopak žáci uvedli, že jsou si jistí – odpovědi jsou tedy velmi rozdílné – je tedy zřejmé, že při hodnocení těchto dvou otázek se musí brát zřetel na každého žáka individuálně.

Graf otázky č. 13

Otázka č. 14

Mnohdy pomáhám jiným jen s polovičním nadšením, protože si v hloubi své duše říkám, že mám lepší plán a jednodušší řešení.

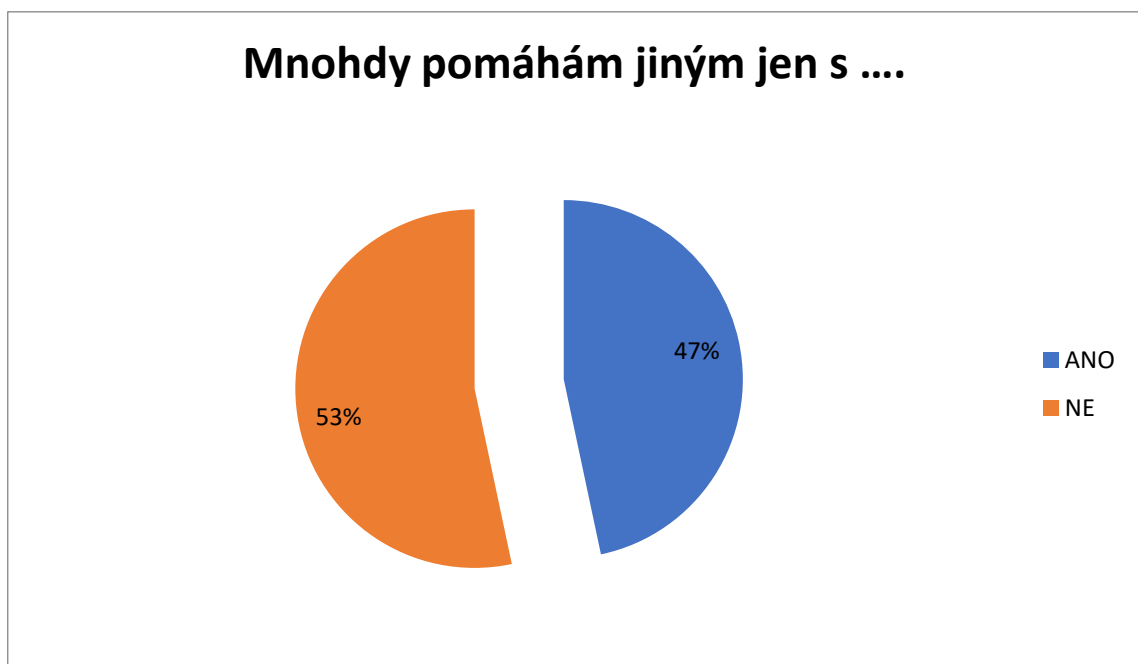
Na tuto otázku odpovědělo:

ANO - 21 žáků (47 %)

NE – 24 žáků (53 %)

Z odpovědí na tuto otázku je zřejmé, že většina žáků ráda pomůže někomu jinému, i když má na řešení problému jiný názor.

Graf otázky č. 14

Otázka č. 15

Mám sklon znovu a znovu vzpomínat na to, čím mi kdo ublížil.

Na tuto otázku odpovědělo:

ANO - 25 žáků (56%)

NE - 20 žáků (44%)

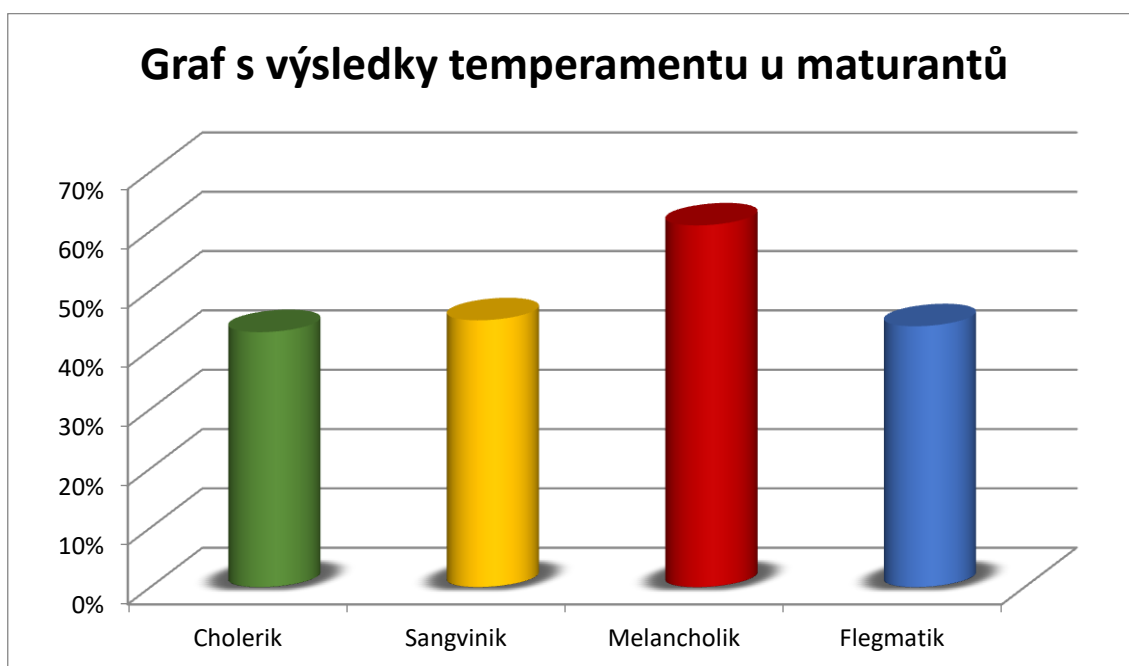
Z odpovědí na tuto otázku je zřejmé, že žáci si všechny křivdy pamatují a jen tak někomu křivdu nezapomenou, křivdu si nesou dlouho s sebou.

Graf otázky č. 15

6.2 Interpretace výsledků testu temperamentu

Dle testu temperamentu bylo z celkového počtu žáků průměrné zastoupení u jednotlivých typů temperamentu následovné: choleric 43%, sangvinik 45%, melancholik 61%, flegmatik 44%. U žáků dle výsledků dotazníků převažují melancholici, druhý nejvíce zastoupený typ temperamentu je sangvinik, třetím nejpočetnějším zástupcem je flegmatik a nejméně je mezi žáky zastoupen choleric.

U žáků maturitního oboru by se dalo říci, že mají rovnoměrně rozložené jednotlivé typy temperamentu, a to v rozmezí 43 až 61%. Mezi temperamenty není až takový rozdíl v zastoupení cholerika, flegmatika a sangvinika, větší rozdíl je pouze u melancholika, kde činí rozdíl od tří předchozích zmiňovaných typů temperamentu 17%. Test temperamentu mi jako laikovi ukázal, že psychologie člověka je velmi složitý obor, a také to, že každý člověk se v dané situaci zachová jinak a nemůžeme ho tedy posuzovat podle tabulek.

6.3 Jak může uvědomění si temperamentu pomoci učitelům předjímat problémy ve třídě?

Porozumění temperamentu pomáhá učitelům předjímat problémové situace, které mohou se žáky nastat. Jak bylo již uvedeno, třída je složité prostředí, s mnoha požadavky a jednotliví žáci se liší ve svých reakcích na ně. Někteří žáci se mohou pravidlům a zvykům ve třídě snadno přizpůsobit, jiní se přizpůsobují těžce. Můžeme předpokládat stres tam, kde se chování dítěte neshoduje s očekáváním učitele a zvyky ve třídě.

Většina žáků je schopna rychle se přizpůsobit požadavkům a zvykům třídy, ale problém může představovat temperament několika žáků.

Učitelé budou moci předvídat problémové situace ve třídě tehdy, když pochopí, jak temperament ovlivňuje chování dětí ve třídě a jejich reakce na vyučování. Pak budou učitelé schopni podniknout preventivní kroky, a tak zredukovat úroveň stresu ve třídě. Když budou učitelé vědět, že se chod vyučování může pravděpodobně v určitém čase přerušit tím, že některé děti budou pracovat pohromadě, nebo například výkladem nového učiva, mohou se takto vyhnout problémům. Tato informace může být využita dvěma způsoby, které spolu úzce souvisejí: je možné problémy předjímat a připravit si vhodné intervence. Pro školní třídy se hodí staré přísloví – štěstí přeje připraveným.

Na základě odevzdaných dotazníků jednotlivých otázek vyplynulo, že 78% žáků je ctizádostivých a vytrvalých, jdou si za svým cílem – pedagog by jim mohl tedy dát více prostoru pro samostatnou a odpovědnou práci v hodině. Více než polovina žáků se nenechá ovlivnit prostředím, dle jejich názoru jsou klidné vyrovnané povahy, kterou nic nerozhodí – pro pedagoga ideální studenti.

Celých 80% žáků je přesvědčeno, že dokáže odhadnout rizika, která jsou spojena se zadaným úkolem, ještě než se do samotného úkolu pustí – v hodině pedagog může využít při zadávání různých úkolů a zadání.

Téměř 3/4 žáků jsou dle svého názoru klidné, ale nemají pocit, že by svým klidem okolí dráždili, pedagog může mít pocit, že studenti jsou flegmatici – v hodinách je třeba s takovými žáky pracovat jinak a přistupovat k nim s větší aktivitou.

Pro 71% žáků je těžké navázat první kontakt, pedagog by měl být ten, který za nimi aktivně přijde a pokusí se sám o první kontakt.

Většina žáků si myslí, že jsou vůdčí osobnosti, ale ne proto, že by byli nadaní, ale proto, že jsou vytrvalí – pedagog může jejich vytrvalost využít při zadávání složitých úkolů.

Více než polovina žáků má pocit, že s lidmi okolo sebe neumí komunikovat, ale umí je předem dobře odhadnout – pedagog by tedy měl udělat na studenty dobrý první dojem.

Pro 73% žáků je dle jejich názoru dochvilných a plní svá předsevzetí – pedagog by je v tomto měl podporovat.

Neuvěřitelných 87 % žáků je spokojených se svými několika přáteli – nemusí jich kolem sebe mít spousty, jsou tedy poměrně stálí.

Více než polovina žáků se nenechá motivovat prostředím ani okolím, udělají v určitých chvílích to, co uznají sami za vhodné.

Pro 82% žáků je nutností dodělat to, co si předsevzali – pedagog by je v jejich snaze měl podporovat odbornými radami.

Většina žáků je společenských a ráda ve společnosti pracuje – tyto poznatky může pedagogický sbor využít na mimoškolních akcích (školní výlety, kurzy), kdy formou různých her můžou upevňovat vztahy v třídním kolektivu.

Téměř 70% si po svém rozhodnutí není jisto, zda se rozhodli dobře, pedagog by je měl podpořit, ať už se rozhodli dobře či špatně.

Přes 50% žáků ochotně pomůže druhým, i když by úkol řešili trochu jinak – pedagog může tuto vlastnost využít při skupinových pracích v hodinách.

Většina žáků si křivdy pamatuje dlouho – pedagog by se tedy měl snažit vést hodinu tak, aby nikdo ze studentů neměl pocit křivdy.

6.4 Shrnutí

Test temperamentu byl rozdán 45 žákům maturitních oborů na Střední průmyslové škole v Chrudimi. Údaje z těchto testů byly vyhodnoceny v praktické části práce. Ukázkový test je součástí příloh práce.

Při zpracovávání práce jsem jako laik zjistil, že lidská osobnost je opravdu jedinečná a neopakovatelná. Velmi mě zaujalo, že u studentů maturitních oborů je takřka skoro stejné rozložení typů temperamentů, jako jsou Flegmatik, Cholerik a Sangvinik, malý rozdíl byl pouze v temperamentu Melancholika. Dalo by se tedy hypoteticky říci, že psychická stabilita a labilita mohou ovlivňovat studijní předpoklady.

Úplným závěrem bych chtěl říci, že se mi potvrdila teze, že každý jedinec je individuální osobnost a taktéž má naprosto nezaměnitelný temperament. Mohl bych to srovnat s oborem kriminalistiky. A to s odvětvím daktyloskopie, kde platí, že daktyloskopie zkoumá obrazce papilárních linií na dlaních, prstech rukou, chodidlech a prstech nohou a je založena na třech zákonitostech, a to na individuálnosti, neměnnosti a neodstranitelnosti. V kriminalistické praxi to znamená, že doposud nebyli zjištěni dva lidé, kteří by měli shodné obrazce papilárních linií.

7 Závěr

Lidská duše je velmi složitá, k jejímu pochopení a zmapování ještě zcela jistě nedošlo. I když se člověk po staletí snaží pochopit lidskou duši a různými způsoby ji popsat. Po staletí jsou vytvářeny například různé tzv. testy temperamentu a rozdělení temperamentu dle výsledků těchto testů – ale dle velké části vědecké a psychologické společnosti jsou tato rozdělení typů temperamentů nepřesná a pouze tzv. informativní. Nelze tvrdit, že jedinec, který je např. Sangvinik se v určité situaci zachová dle charakteristiky Sangvinika a Flegmatik se ve stejné situaci zachová dle charakteristiky Flegmatika. Pro pedagoga je při vedení hodiny s řadou studentů s různými typy temperamentů důležité zjistit, co takzvaně na jednotlivé žáky platí, a podle toho se studenty v hodině pracovat, je důležité získat si důvěru studentů. V dnešní době je zřejmé, že je třeba ke studentům přistupovat jinak než v minulosti, je třeba je zaujmout. K výuce je dnes možné použít spoustu intermediálních prvků, a tím udělat hodinu atraktivnější pro všechny bez rozdílu typu temperamentu. Samozřejmě každému vyhovuje něco jiného, ale výuka by měla být především o komunikaci a dohodě, aby nakonec byly spokojeny všechny skupiny. Pokud je hodina zajímavá a zábavná pro celý kolektiv, je radost v takovém kolektivu učit, toto se samozřejmě odráží i na atmosféře ve třídě a i samotných známkách. Závěrem bych chtěl pouze říci, že není jednoznačný přístup k výuce heterogenní skupiny, pedagog si vždy musí najít způsob jak s kolektivem komunikovat a pracovat.

7.1 Seznam použitých pramenů a literatury

- NAKONEČNÝ, Milan. Psychologie osobnosti. Praha: Academia, 1995, ISBN 978-80-200-0525-0 ELLER,
- Helmut. Čtyři temperamenty: příručka pro školu i život. Fabula, 2011, ISBN: 978-80-86600-86-4
- ŘÍČAN, Pavel. Psychologie osobnosti: obor v pohybu. Praha: Grada, 2010 ISBN: 978-80-247-3133-9
- SMĚKAL, Vladimír. Pozvání do psychologie osobnosti: člověk v zrcadle vědomí a jednání. Brno, Barrister & Principal, 2002, ISBN: 80-85947-81-1
- MŮHLAN, Eberhard. Proč hned vybuchnout?: [různé temperamenty v rodině]. 1996, ISBN: 80-7172-168-9
- GILLERNOVÁ, Ilona a Jiří BURIÁNEK. Základy psychologie, sociologie: základy společenských věd : učebnice pro střední školy. 2009, ISBN: 80-7168-749-9
- F. Hyhlík – M. Nakonečný – Malá encyklopedie současné psychologie (SPN, n. p., v Praze 1977)
- ČAKRT, Michal. Typologie osobnosti: přátelé, milenci, manželé, dospělí a děti. Praha: Management Press, 2004. ISBN isbn:80-7261-112-7.
- HARTL, Pavel. Psychologický slovník. ISBN 978-80-262-0873-0 ČÁP,
- Jan a Jiří MAREŠ. Psychologie pro učitele. Praha: Portál, 2007. ISBN: 8073672731
- KEOGH, Barbara K. Temperament ve třídě. Praha, Grada, 2007, ISBN: 978-80-247-1504-9.
- BLATNÝ, Marek. Psychologie osobnosti: hlavní témata, současné přístupy. Praha: Grada, 2010. ISBN 9788024734347
- KOHOUTEK, Rudolf. Základy psychologie osobnosti. CERM, 2000. ISBN 978-80-720-4156-5

7.2 Seznam příloh

Příloha:č.1

Test temperamentu

PhDr. Robert J. Cruise, PhDr. W. Peter Blitchington

Andrews University Press

Berrien Springs, MI 49104

Cílem tohoto testu není posoudit tvoji povahu. Neexistují žádné lepší nebo horší temperamenty, pouze různé. Proto také není žádná špatná nebo správná odpověď. Tvoje „ano“ nebo „ne“ pouze ukáže, jestli se příslušný výsledek vztahuje na tebe. U příslušné otázky napiš buď „ano“, nebo „ne“ a v odpovědích buď naprosto čestný. Pouze tehdy ti tento test pomůže k tomu, aby ses naučil lépe porozumět sám sobě. Čas nehraje roli, pracuj však plynule a nezdržuj se příliš u jednotlivých otázek. Také žádnou z otázek nevynechej.

1. Uspěji tam, kde jiní selhávají. Ne snadno proto, že mé plány jsou lepší, nýbrž proto, že jdu vytrvale za svým cílem, zatímco druzí se vzdávají.
2. Zevní okolnosti, zmatek a napětí mne obyčejně díky mé klidné, vyrovnané povaze nevyvede z míry.
3. Domnívám se, že umím poměrně dobře odhadnout nebezpečí a překážky, s kterými se setkávám při provádění svých plánů.
4. Nadšení některých lidí mě unavuje a mám pocit, že já je zase svým klidem dráždím.
5. Většinou nevyhledávám jako první kontakt s druhými. Raději čekám, až lidé přijdou za mnou.
6. Moje schopnost vést je spíše výsledkem mého úsilí a vytrvalosti než nadání.

7. Neumím s lidmi dost dobře konverzovat, ale umím je poměrně přesně hodnotit a posuzovat.
8. Přicházím často pozdě a zapomínám, co jsem si předsevzal.
9. Jsem spíše člověk, který stojí pevně po boku svých několika přátel.
10. Dám se motivovat množstvím lidí nebo situací. Jsou-li aktivní jiní, pak já také. Ne-li, pak já také ne.
11. Mám vlastní motivaci. Je-li třeba něco udělat, pak nejsem spokojen, dokud není práce dokončena.
12. Raději dělám něco sám, např. čtu, než abych se účastnil programu, kde je mnoho lidí.
13. Když jsem se rozhodl, kladu si znovu a znovu otázku, zda to bylo správně.
14. Mnohdy pomáhám jiným jen s polovičním nadšením, protože si v hloubi své duše říkám, že mám lepší plán a jednodušší řešení.
15. Mám sklon znovu a znovu vzpomínat na to, čím mi kdo ublížil.
16. Mám radost ze života a zdá se, že můj postoj nakazí i jiné.
17. Rád si v duchu znovu promítám minulé události a prožívám je.
18. Mám poměrně bystrý úsudek a mohu plánovat daleko do budoucnosti.
19. Snad bych byl více společenský, kdybych se obával, že budu lidmi odmítnut.
20. Jsem rád tam, kde se pořád něco děje.
21. Jsem mrzutý, když mne jiní ignorují nebo opomíjejí.
22. Mnozí se domnívají, že jsem rozeným vůdcem, protože mám sklon k tomu, abych bral věci do vlastních rukou.
23. Vím, co chci, a obyčejně se dovedu natolik soustředit, že svého cíle dosáhnu.
24. Mám sklon chovat zášť vůči lidem, kteří jsou na mne hrubí.
25. Jsem citově založený a mnohé věci mne snadno zneklidní.
26. Musí to být obyčejně něco drastického, abych se buď rozčílil, nebo nadchnul.
27. Na různé podněty reaguji spíše vyrovnanými pocity.
28. Když někdy vidím, jak se dva lidé smějí, kladu si otázku, zda se náhodou nesmějí mně.
29. Jsem poměrně vyrovnaný člověk, bez přílišných výkyvů nahoru a dolů.

30. Moji přátelé by mne charakterizovali jako milého, dobrosrdečného a vyrovnaného.
31. Měl bych mít více sebedůvěry. Mám sklon k podceňování svých schopností.
32. Musí-li být vykonána nějaká práce, pak ji udělám. Přitom nezáleží na tom, jak je nepříjemná.
33. Mám sklon přemýšlet o tom, co by mohlo nastat, sním, dělám si naděje, očekávám.
34. Zklamání dovedu strávit, aniž bych byl sklíčen nebo rozhněván.
35. Nová přátelství uzavírám tak lehce, že se dostávám do nebezpečí, že zapomenu na stará.
36. Nevadí mi být současně členem více spolků.
37. Mám sklon k pesimistickému myšlení.
38. Často je mi zatěžko dokončit započatou práci.
39. Ve společnosti jsem hovorný a spontánní.
40. Ve skupině lidí se obyčejně necítím dobře.
41. Rád se stýkám s lidmi a mám rád společnost.
42. Měl bych být snad méně citlivý a náladový.
43. Ve své přirozenosti jsem nedůtklivý, zaujímám obranný postoj.
44. Když si vzpomenu na staré bezpráví, mnohdy se ve mně objeví myšlenka na pomstu.
45. Soupeření mne přímo stimuluje k tomu, abych to, co jsem si předsevzal, co nejdříve uskutečnil.
46. Jsem v podstatě vážný a hluboce vnímavý člověk.
47. Rád trávím čas tím, že plánuji daleko dopředu.
48. Mám hřejivou, živou povahu a mám radost ze života.
49. Zdá se, že mám v povaze usmířovat nahněvané lidi.
50. Moji přátelé mne považují za taktního.
51. Mám sklon být tolerantní vůči jiným lidem.
52. Svou práci mám obyčejně dobře zorganizovanou.
53. Když se mi věci nedaří, zatnu zuby a vyvinu ještě větší úsilí.
54. Daří se mi při vyřizování různých věcí.
55. Jsem klidný, mírný a nijak zvlášť citově zmítaný člověk.
56. Jsem poměrně snadno citově zranitelný.

57. Sebe považuji za radostného a společenského.
58. Mám sklon k sebelítosti.
59. Ve společnosti jsem dosti otevřený a aktivní.
60. Jedním z mých nejlepších rysů je silná vůle.
61. Na večírku se obyčejně cítím dobře.
62. Je pro mne vcelku snadné uzavírat nová přátelství.
63. Můj život je aktivní a plný tempa.
64. Musím se učit tomu, abych si dělal méně starostí.
65. Můj hovor a pohyby jsou obyčejně pomalé a klidné.
66. Mám sklon k tomu, abych o věcech hloubal.
67. Jsem poměrně mírný a dobrosrdečný člověk.
68. To, co jsem začal, většinou dotáhnu do konce.
69. Nic mne lehce nevyvede z míry.
70. Zřídka kdy nejsem schopen slova.
71. Často prožívám hodně legračního.
72. Moji přátelé mne považují za přístupného, otevřeného a aktivního.
73. Mám sklon často zkoumat sám sebe.
74. Nedokončená práce mi nedá pokoj.
75. Nic mne snadno nerozhodí.
76. Mám sklon pracovat pilně a vytrvale.
77. Když mi jiní odporují, snadno jim to zazlívám.
78. Zřídka se rozhněvám, zřídka se poddávám svým citům.
79. Přátelství uzavírám nesnadno.
80. Neměl bych být pravděpodobně tak líný.

Návod k vyhodnocení testu temperamentu

- A. Nejdříve pravdivě zodpověz všechny otázky. Ke každé z osmdesáti otázek se musíš vyjádřit napsáním buď „ano“, nebo „ne“. U některých otázek bude pro tebe těžké se rozhodnout. Nesmíš však zaujmout neutrální postoj. Dej si čas a zpytuj sám sebe. Označ odpověď, která nejlépe vyjadřuje tvé niterné sklony.
- B. Potom si najdi vyhodnocovací tabulku. Každý ze čtyř temperamentů má pod sebou tři sloupce čísel.
- Nejdříve si všimni prvního sloupce. Jsou v něm odpovědi, které mají vztah k temperamentu cholera.
 - Srovnaj odpovědi v tabulce s tím, jak jsi odpověděl ty.
 - Číslo znamená otázku v pořadí, + či – představuje ano nebo ne.
 - Kdykoliv se kryje tvoje odpověď s tou, která je uvedena v tabulce, získáš 1 bod.

Příklad: Cholera

V tabulce:	Tvoje odpovědi:	Body:
1+	1+	1
10-	10+	-
32+	32+	1
47+	47-	-
74+	74+	1
	Celkem:	3 body

Po kontrole všech odpovědí ve sloupci cholera sečti získané body.

- C. Zbývající dva sloupce jsou vlastní vyhodnocovací tabulkou. Druhý sloupec = počet bodů, třetí sloupec = % z povahy.
- Jestliže jsi například v prvním sloupci v odpovědích získal 11 bodů, pak si najdi č. 11 ve druhém sloupci a číslo vedle jedenáctky ve sloupci třetím ti ukáže procento z povahy (V tomto případě 2 % z povahy cholera.)
 - Stejným způsobem pokračuj u zbývajících tří temperamentů.

Příklad konečného výsledku:

Cholerik - 83 %

Sangvinik - 23 %

Melancholik - 90 %

Flegmatik - 49 %

Dva temperamenty s nejvyšším procentem jsou temperamenty, které nejsilněji ovlivňují tvoji osobnost.

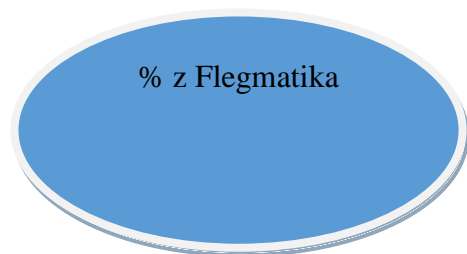
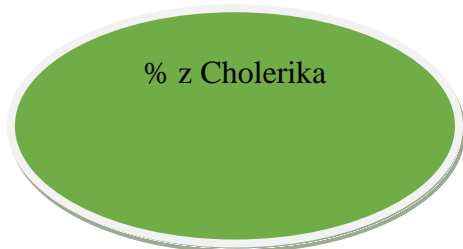
Cholerik			Sangvinik		
Odpovědi	Počet bodů	% z povahy	Odpovědi	Počet bodů	% z povahy
1+	0	0,3	5-	0	1
3+	1	0,5	7-	1	3
6+	2	1	9-	2	5
8-	3	2	12-	3	7
10-	4	4	16+	4	9
11+	5	6	19-	5	12
18+	6	8	20+	6	16
23+	7	11	22+	7	19
32+	8	14	35+	8	23

38+	9	19		36+	9	27
45+	10	24		39+	10	32
47+	11	29		40-	11	37
52+	12	35		41+	12	42
53+	13	41		48+	13	47
54+	14	48		57+	14	52
60+	15	56		59+	15	58
68+	16	65		61+	16	63
74+	17	74		62+	17	70
76+	18	83		63+	18	76
80+	19	91		70+	19	82
	20	97		71+	20	89
				72+	21	94
				79+	22	97

Melancholik			Flegmatik		
Odpovědi	Počet bodů	% z povahy	Odpovědi	Počet bodů	% z povahy
4+	0	1	2+	0	1
13+	1	2	25-	1	3
14+	2	5	26+	2	6
15+	3	8	27+	3	9
17+	4	12	29+	4	14
19+	5	17	30+	5	18
21+	6	22	34+	6	23
24+	7	28	42+	7	28
25+	8	33	43-	8	33
28+	9	38	49+	9	38
31+	10	44	50+	10	43
33+	11	49	51+	11	49
34-	12	54	55+	12	55
37+	13	59	56-	13	61
42+	14	64	65+	14	68
43+	15	69	67+	15	74
44+	16	74	69+	16	81
46+	17	78	75+	17	88
56+	18	82	78+	18	94

58+	19	86		19	98
64+	20	90			
66+	21	93			
73+	22	96			
77+	23	98			
	24	99			

Vyhodnocení testu

D. Závěrečnou část tvoří charakteristika různého druhu temperamentu.

Melancholik		
	Klady	Zápory
Charakteristika citových projevů	<ul style="list-style-type: none"> - miluje hudbu a umění - štedrý a citlivý - umí analyzovat skutečnost - emocionální - hluboko přemýšlivý - mimořádný smysl pro estetiku - rozumově a citově chápe ostatní 	<ul style="list-style-type: none"> - náladový a často skleslý - pesimista, často vidí jen zápory - rád trpí, mučedník - hypochondr - podléhá depresím - pyšný
Vztah k jiným lidem	<ul style="list-style-type: none"> - přítel hodný důvěry - sebeobětavý - věrný a oddaný - opatrně si vybírá přátele - rád se vrací k vzpomínkám - buduje rodinné tradice - vnímavý posluchač - hluboko vnímá utrpení jiných 	<ul style="list-style-type: none"> - kritický vůči nedostatkům jiných - hledá dokonalost a posuzuje všechno podle vlastních kritérií - bojí se názorů jiných - nedůvěřivý - pokud má k někomu záporný vztah, může po delší době prudce vybuchnout - často ho jiní hluboko raní - lstivý, často chová zášť - nemá rád lidi jiného názoru
Práce a zájmy	<ul style="list-style-type: none"> - silné sklony k perfekcionismu - má rád přesnou, detailní práci - ukázán, co začne, dokončí - schopný tvořivé a intelektuální 	<ul style="list-style-type: none"> - nerozhodný - teoretik, nepraktický - rychle se unaví - nerad se pouští do něčeho

	<p>práce</p> <ul style="list-style-type: none"> - svědomitý a puntičkářský - nadaný, možná geniální - zná svoje možnosti a hranice 	<p>nového</p> <ul style="list-style-type: none"> - příliš analyzuje, výsledek je znechucení - mrzutý
<p>Nejdůležitější potřeby</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stát se spolehlivějším a zodpovědnějším - být ukázněnější - pěstovat nefalšovanou pokoru - nejprve přemýšlet, potom mluvit 	

Flegmatik		
	Klady	Zápory
<p>Charakteristika citových projevů</p>	<ul style="list-style-type: none"> - klidný a spolehlivý - lehce se s ním vyjde - příjemný a veselý, i když nemá co říci - laskavý - mírumilovný 	<ul style="list-style-type: none"> - nemá dost sebedůvěry - pesimistický a bázlivý - ustaraný - zřídka se směje nahlas - pasivní a lhostejný - dělá kompromisy
<p>Vztah k jiným lidem</p>	<ul style="list-style-type: none"> - příjemný společník - má mnoho přátel - uklidňuje a umírňuje druhé - spolehlivý a věrný - diplomatický a mírumilovný - dokáže pozorně naslouchat - spolehlivý přítel - radí jen tehdy, pokud je 	<ul style="list-style-type: none"> - neangažuje se - sobecký a lakomý - lhostejně pozoruje jiné - nedokáže se nadchnout - lhostejný vůči jiným - dobírá si ty, kteří mu vadí - neumí být plně srdečný

	požadavky	- má pocit nadřazenosti
Práce a zájmy	<ul style="list-style-type: none"> - pracuje dobře, když je k tomu přinucený - praktický, umí si poradit - konzervativní - šikovný a zručný - všechno si nejdříve naplánuje - působí vyrovnaným dojmem - spolehlivý pracovník - klidný, vážný pozorovatel, který se neangažuje 	<ul style="list-style-type: none"> - pomalý a lenivý - zdráhavý vedoucí - má nedostatek motivace - nerozhodný - velmi se brání, aby nebyl do něčeho zapojený - bere odvahy a chuť ostatním - je proti jakékoliv změně
Nejdůležitější potřeby	<ul style="list-style-type: none"> - překonat pasivitu a zapojit se - naučit dávat se ostatním - uznat, že strach je jeho hlavním problémem - naučit se plně důvěřovat Bohu 	

Cholerik		
	Klady	Zápory
Charakteristika citových projevů	<ul style="list-style-type: none"> - jistý v rozhodování - má pevnou vůli - rozhoduje se samostatně - optimista - nezávislý - odvážný a statečný 	<ul style="list-style-type: none"> - když se rozzlobí, může být až násilný - velmi tvrdohlavý - nemá smysl pro potřeby druhých - málo citlivý, chladný, nemá smysl pro estetiku - impulzivní - slzy se mu protiví
Vztah k jiným lidem	<ul style="list-style-type: none"> - neočekává, že by někdo mohl udělat to, co nedokáže on sám - nedá se lehce znechutit - silná vedoucí osobnost - objektivně posuzuje jiné - umí ostatní motivovat - umí nadchnout - málokdy je zaskočený okolnostmi 	<ul style="list-style-type: none"> - má nedostatek soucitu - rozhoduje za ostatní - umí být surový, brutální a sarkastický - má sklon vládnout ve skupině - nadřazený a panovačný - využívá druhé pro svoje vlastní zájmy - nemilosrdný a pomstychtivý, neumí odpouštět - má sklon k předsudkům
Práce a zájmy	<ul style="list-style-type: none"> - dobrý organizátor a pořadatel - rozhodný - v naléhavých případech rozhoduje rychle a rázně 	<ul style="list-style-type: none"> - příliš sebejistý - lstivý - podrobnosti ho nudí - neanalyzuje skutečnost

	<ul style="list-style-type: none"> - myslí rychle a přesně - velmi vyrovnaný - praktický - vede ostatní k práci - rozvíjí se, pokud může oponovat - stanovuje si cíle a dosahuje jich - plánuje svoji činnost 	<ul style="list-style-type: none"> - neústupný - nutí ostatní, aby přijali jeho koncepci práce - těžko se mu zavděčuje - rozčiluje jiné - má čas jen na své plány a cíle - nesdílí své plány jiným - podrážděný, když se mu nepodaří uskutečnit plán
<p>Nejdůležitější potřeby</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stát se citlivým k potřebám ostatních - uznat svoje chyby a hledat odpuštění Boží i lidské - umět odpustit a tolerovat chyby jiných - budovat vnitřní sílu a krásu v tichých chvílích na Písmu při modlitbě - umět svoje plány a myšlenky sdělit spolupracovníkům a životnímu partnerovi 	

Sangvinik		
	Klady	Zápory
Charakteristika citových projevů	<ul style="list-style-type: none"> - srdečný a živý - nadšený - hovorný - nikdy neztrácí řeč - bezstarostný - netrápí se minulostí, nestará se o budoucnost - výborný vypravěč - žije přítomností - lehce komunikuje - mimořádně schopný bavit lidi - lehce se rozpláče 	<ul style="list-style-type: none"> - nepředvídatelné reakce - neklidný - lehce se rozčílí - má tendenci přehánět - nedostatečně se kontroluje - rozhoduje se na základě pocitů
Vztah k jiným lidem	<ul style="list-style-type: none"> - lehce navazuje přátelství - je citlivý vůči jiným - příjemný a optimistický - vždy přátelský a usměvavý - lehce se ospravedlní - něžný a soucitný - hovoří s nefalšovanou srdečností - sdílí radosti a těžkosti jiných 	<ul style="list-style-type: none"> - v rozhovoru má hlavní slovo - roztržitý - má slabou vůli a přesvědčení - očekává uznání a pochvalu - nestálý přítel - hledá výmluvy pro svou nedbalost - příliš mluví o sobě - zapomíná na sliby a povinnosti
Práce a zájmy	<ul style="list-style-type: none"> - umí udělat dobrý dojem - nenudí se, protože žije v 	<ul style="list-style-type: none"> - nepořádný, bez systému - nespolehlivý, přichází

	<p>přítomnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - má dar starat se o nemocné - ochotně se zapojí do nových plánů a akcí - umí nadchnout 	<p>pozdě</p> <ul style="list-style-type: none"> - neposlušný - ztrácí čas mluvením, když má pracovat - má tendenci nechat práci nedokončenou - padá těsně před cílem
<p>Nejdůležitější potřeby</p>	<ul style="list-style-type: none"> - stát se spolehlivějším a zodpovědnějším - být poslušnější - pěstovat nefalšovanou pokoru - nejdříve přemýšlet, potom mluvit 	